

структурі та майже незмінній намагніченості сильних змін магнітооптичного ефекту Фарадея в магнітному полі аж до зміни знака ефекту;

- суттєвого охолодження сильно анізотропного антиферомагнетика з конкурувальними обмінними взаємодіями при його намагнічуванні в сильному магнітному полі;

- надслабкого феромагнетизму в антиферомагнітних магнітоелектричних кристалах;

- виявлення аномального збільшення індукованих магнітним полем магнітооптичних ефектів у багат шарових наноплівках на зразок «феромагнітний—нормальний метал» при певних товщинах шарів нормального металу.

Учений — співавтор монографії «Магнітооптика та спектроскопія антиферомагнетиків», виданої «Науковою думкою» та пізніше перевиданої «Shpringer-Verlag», автор більше як 110 наукових статей та оглядів.

Микола Федорович — голова наукової ради Фізико-технічного інституту низьких температур НАН України з проблеми

«Низькотемпературний магнетизм та оптика фероїків», член редколегій журналів «Фізика низьких температур» та «Ukrainian Journal of Physcal Optics».

М.Ф. Харченко значну увагу приділяє викладацькій діяльності та вихованню наукової зміни. Уже понад 20 років він активно співпрацює з Харківським національним університетом ім. В.Н. Каразіна, де читає спецкурси на кафедрі загальної фізики й виконує обов'язки завідувача філії кафедри при ФТІНТ. Під його керівництвом підготували й захистили дисертації шість кандидатів наук. Серед учнів Миколи Федоровича — член-кореспондент Національної академії наук України та два доктори наук.

Праці М.Ф. Харченка вдостоєні премії ім. К.Д. Синельникова АН УРСР (1985 р.), премії АН СРСР і Польської АН (1987 р.) та Державної премії України в галузі науки і техніки (2004 р.).

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Миколу Федоровича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, успіхів і подальших здобутків для розвитку фізичної науки в Україні.

80-річчя члена-кореспондента НАН України О.Ф. АКСЬОНОВА

13 жовтня виповнилося 80 років відомому вченому в галузі хімотології і триботехніки членові-кореспондентові НАН України Олександрові Федотовичу Аксьонову.

О.Ф. Аксьонов народився 1929 р. в Росії. У 1948 р. він вступив до Київського інституту цивільного повітряного флоту (тепер Національний авіаційний університет). Як

активний студент із науковими інтересами, після закінчення в 1953 р. механічного факультету залишився працювати в інституті, де подолав шлях від асистента кафедри ремонту до ректора. У 1960 р. Олександр Федотович захистив кандидатську дисертацію на тему «Закономерности изнашивания подшипников при граничной смазке».

У 1965 р. він очолив створену комплексну кафедру авіаційного матеріалознавства (конструкційних і паливно-мастильних матеріалів). На кафедрі під керівництвом О.Ф. Аксьонова проводили дослідження в галузі хімотології і триботехніки щодо паливних і гідравлічних систем літальних апаратів. Уперше були вивчені процеси тертя і зношення в низькомолекулярних вуглеводневих середовищах, виявлено вплив розчиненого в паливі та гідрорідинах кисню на процеси тертя і зношення, створено установки й розроблено методи для випробувань нових літаків.

У 1970 р. він захистив докторську дисертацію на тему «Протизносні властивості авіаційних пально-мастильних матеріалів». У 1976 р. його обрано членом-кореспондентом АН УРСР.

У 1982 році за ініціативою О.Ф. Аксьонова на базі Київського інституту інженерів цивільної авіації та Інституту проблем матеріалознавства АН УРСР створено міжвідомчу лабораторію з проблеми «Фізико-хімічна механіка матеріалів», яку він очолював до 1992 року. У лабораторії розроблені нові технології створення поверхневих протизносних та антикорозійних покриттів.

Упродовж 1988–1992 рр. Олександр Федотович був заступником міністра цивільної авіації СРСР. Нині він радник ректорату Київського інституту інженерів цивільної авіації, Київського міжнародного університету цивільної авіації та Національного авіаційного університету. Серед його учнів — два доктори й 30 кандидатів наук. О.Ф. Аксьонов — автор 140 наукових і навчально-методичних праць, має 27 авторських свідоцтв і патентів.

Учений створив школу авіаційної хімотології і триботехніки, на основі якої були організовані кафедра авіаційного матеріалознавства (згодом увійшла до складу кафедр «Ремонту і виробництва літальних

апаратів і авіадвигунів» і «Хімії і технології ПММ»), факультет пально-мастильних матеріалів (згодом увійшов до складу факультету аеропортів), галузева науково-дослідна лабораторія №12 (ГНДЛ-12), яка сьогодні перетворена в науково-дослідну лабораторію при кафедрі машинознавства.

На посаді заступника міністра цивільної авіації СРСР О.Ф. Аксьонов тісно співпрацював з ОКБ ім. О.К. Антонова з питань створення, випробувань і експлуатації нових літаків для цивільної авіації. Він очолював макетні комісії, був головою комісії з державних випробувань літака АН-74. У складі випробувальної бригади брав участь в одному з польотів Москва–Тіксі–Північний Полюс, коли були підтверджені високі точнісні характеристики бортового аеронавігаційного комплексу АН-74, надійність його конструкції.

У 1990 р. за цикл робіт «Розробка зносостійких та корозійностійких матеріалів» учений був нагороджений премією ім. І.М. Францевича АН УРСР. Заслуги Олександра Федотовича відзначені міжнародними та національними нагородами. Він першим в Україні (і двадцятим у світі) у 1985 р. нагороджений Золотою медаллю та Почесною грамотою Премії ім. Едварда Корнера — найвищою нагородою Міжнародної цивільної організації — за значний внесок у розвиток міжнародної цивільної авіації.

Олександр Федотович відзначений Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР, двома орденами Трудового Червоного Прапора, орденом Дружби народів. У 1999 р. О.Ф. Аксьонова нагороджено знаком «Відмінник освіти» Міністерства освіти і науки України.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Олександра Федотовича з ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, творчих успіхів, довгих і щасливих років життя в оточенні родини, вірних друзів і вдячних учнів.